

---

er vanuit de kerken zorg voor vluchtelingen bestaan, maar die betrof minder het materiële en meer het geestelijke welzijn. Omdat de vluchtelingen in de meeste gevallen rooms-katholiek waren, waren vooral de kerk en de geestelijken van die confessie actief in de vluchtelingenzorg.

Zoveel is duidelijk dat achter de spaarzame opmerkingen in de historiografie over de rol van de kerk in de vluchtelingenhulp een wereld schuil ging die nader onderzoek verdient. Daarbij valt wel op, dat de hulpverlening een lokale aangelegenheid was en een puur plaatselijk initiatief – ook de steun aan het zuiden uit andere delen van het land was lokaal. Op landelijk bestuurlijk niveau was er in de Nederlandse kerken geen aandacht voor de problematiek van de miljoen Belgische vluchtelingen. In hoeverre dit met de toenmalige taakopvatting van de kerk jegens de samenleving te maken had, met de bestuurlijke onmogelijkheid acuut op een noodsituatie te reageren, of met andere redenen is op basis van dit onderzoek niet uit te maken.